

Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2016/17:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016 till handlingarna.

I skrivelsen redovisas resultatet av verksamheten i fonderna 2016. Dessutom redovisar regeringen sina utvärderingar av fondernas långsiktiga förvaltningsresultat, kostnadsutvecklingen i fonderna samt fondernas arbete med bl.a. hållbarhet, kontroll och regelefterlevnad.

Utskottet konstaterar att fondernas förvaltning gav ett resultat på nästan 118 miljarder kronor 2016. Buffertkapitalet ökade med 92 miljarder kronor till 1 322 miljarder kronor i slutet av 2016. Buffertfonderna förde under året över drygt 26 miljarder kronor för att täcka underskott i pensionssystemet och säkra de löpande pensionsutbetalningarna.

Utskottet konstaterar att de senaste årens trend med stigande förvaltningskostnader i fonderna bröts under 2016. Utskottet konstaterar dock också att skillnaden i kostnadsnivå mellan buffertfonderna fortfarande är stor.

Utskottet behandlar dessutom motioner med förslag om bl.a. AP-fondernas placeringsregler, AP-fondernas arbete med hållbara investeringar och en ombildning av Sjätte AP-fonden. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Skrivelse 2016/17:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016.

Åtta yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Kompletterande information	13
Utskottets överväganden.....	16
AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016	16
AP-fondernas placeringsregler	18
Hållbara investeringar i AP-fonderna.....	19
Ombildning av Sjätte AP-fonden	21
Särskilt yttrande.....	22
AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016, punkt 1 (V).....	22
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Skrivelsen.....	23
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	23
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Buffertfondernas avkastning och kapital 2016	4
Tabell 2 Buffertfondernas avkastning sedan 2001	6
Tabell 3 Buffertfondernas förvaltningskostnader 2016.....	8
Tabell 4 Buffertfondernas kostnadsutveckling 2012 till 2016.....	8
Tabell 5 Buffertfondernas interna förvaltningskostnader	9
Tabell 6 Buffertfondernas rörliga ersättningar till personal	10
Tabell 7 Buffertfondernas externa förvaltningskostnader	10
Tabell 8 Buffertfondernas prestationsbaserade arvoden för extern förvaltning	10
<i>Diagram</i>	
Diagram 1 Buffertfondernas resultat sedan 2001.....	5
Diagram 2 Buffertfondernas kapital jämfört med inkomstindex utveckling	6

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016**

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:130 till handlingarna.

2. **AP-fondernas placeringsregler**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1946 av Hans Wallmark (M) och

2017/18:2962 av Valter Mutts m.fl. (MP) yrkande 14.

3. **Hållbara investeringar i AP-fonderna**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2962 av Valter Mutts m.fl. (MP) yrkandena 12, 13 och 15,

2017/18:3371 av Jonas Eriksson och Agneta Börjesson (båda MP) och

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4.

4. **Ombildning av Sjätte AP-fonden**

Riksdagen avslår motion

2017/18:313 av Stefan Jakobsson (SD).

Stockholm den 19 oktober 2017

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Ingemar Nilsson (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Niklas Wykman (M), Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L), Jakob Forssmed (KD), Niklas Karlsson (S), Adnan Dibrani (S) och Håkan Svenneling (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I regeringens skrivelse 2016/17:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016 finns en redovisning av fondernas verksamhet 2016. Dessutom redovisar regeringen sina granskningar och utvärderingar av kostnadsutvecklingen i fonderna, det långsiktiga förvaltningsresultatet och fondernas arbete med bl.a. hållbarhet, kontroll och regelefterlevnad.

Förutom skrivelsen behandlar utskottet fem motioner från allmänna motionstiden 2017.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Resultatutvecklingen i buffertfonderna

Fondernas resultat 2016

Som framgår av tabell 1 gav en stark börsutveckling buffertfonderna, Första–Fjärde AP-fonderna och Sjätte AP-fonden, ett resultat efter kostnader på nästan 118 miljarder kronor under 2016. Det motsvarar en avkastning på kapitalet på drygt 9 procent, vilket är nästan dubbelt upp mot fondernas genomsnittliga avkastning sedan starten 2001.

Tabell 1 Buffertfondernas avkastning och kapital 2016

	Resultat (mdkr)	Avkastning (%)	Överföring (mdkr)	Kapital (mdkr)
Första AP-fonden	27 (11,3)	9,3 (4)	6,6 (4,9)	310,5 (290,2)
Andra AP-fonden	30,5 (11,7)	10,3 (4)	6,6 (4,9)	324,5 (300,6)
Tredje AP-fonden	28 (19,6)	9,4 (6,8)	6,6 (4,9)	324,5 (303)
Fjärde AP-fonden	30,5 (20,1)	10 (6,8)	6,6 (4,9)	333,9 (310)
Sjätte AP-fonden	1,7 (2,9)	6,5 (12,2)	–	28,1 (26,4)
Totalt	117,7 (65,6)	9,1 (5,5)	26,4 (19,6)	1 322 (1 230)

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

För åttonde året i rad var utbetalningarna i pensionssystemet större än inkommande pensionsavgifter, vilket innebar att buffertfonderna fick skjuta till drygt 26 miljarder kronor för att säkra de löpande pensionsutbetalningarna (dock inte Sjätte AP-fonden som är en sluten fond i den meningen att det inte görs några överföringar till eller från pensionssystemet).

Sammantaget betyder detta att buffertfondernas samlade kapital ökade med 92 miljarder kronor, från 1 230 miljarder kronor i slutet av 2015 till 1 322 miljarder kronor i slutet av 2016.

Av tabell 1 framgår också att samtliga fonder utom Sjätte AP-fonden redovisade ett högre resultat under 2016 än under 2015. Regeringen konstaterar i skrivelsen att Sjätte AP-fonden inte nådde upp till sitt mål för förvaltningen, men att avkastningen ändå var högre än inkomstindex (det index som är grunden för uppräkningsindexet av skulderna i pensionssystemet). Sjätte AP-fondens placeringsstrategi ändrades 2011 genom att kapitalet till största delen endast ska investeras i mogna onoterade bolag. Tidigare investerades också i bolag som befann sig i en tidig utvecklingsfas.

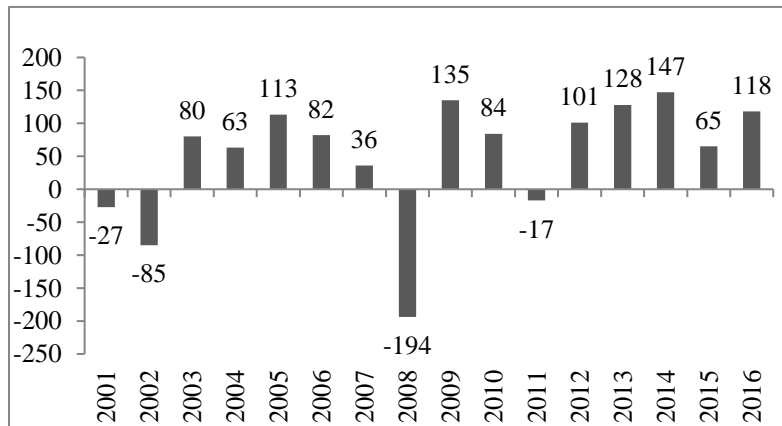
Fondernas resultat sedan starten 2001

I skrivelsen bedömer regeringen dels fondernas roll som buffert för hantering av över- och underskott i pensionssystemet, dels fondernas roll som långsiktig finansiär av pensionssystemet. Enligt regeringen har fonderna klarat sina roller.

Även om resultatet varierat relativt mycket mellan åren har fonderna sedan starten 2001 redovisat ett ackumulerat resultat på 829 miljarder kronor, och fondernas andel av tillgångarna i pensionssystemet ökade under perioden 2001–2016 från 10 procent till 15 procent.

Diagram 1 Buffertfondernas resultat sedan 2001

Miljarder kronor

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

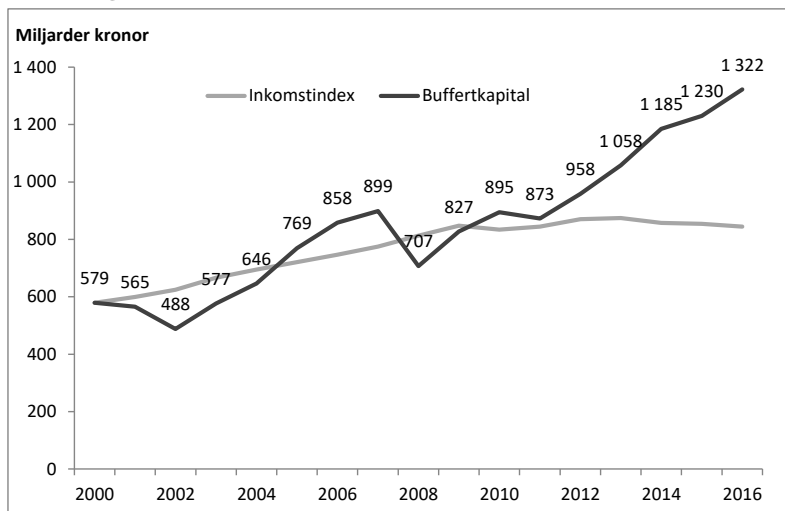
Som framgår av tabell 2 har fonderna sedan starten 2001 också överträffat sina mål för förvaltningen, med en sammantagen avkastning under perioden på i genomsnitt 5,8 procent per år. Resultatet förklaras framför allt av att fonderna haft en hög andel aktier i sina portföljer. Resultaten under de senaste fem åren, när priserna på den globala aktiemarknaden stigit relativt kraftigt, står för två tredjedelar av det ackumulerade resultatet sedan 2001.

Tabell 2 Buffertfondernas avkastning sedan 2001*Procent per år*

	Avkastning i snitt	Fondernas långsiktiga avkastningsmål (nominellt)
Första AP-fonden	5,7	5,4
Andra AP-fonden	6,1	5,8
Tredje AP-fonden	6,1	5,2
Fjärde AP-fonden	6,3	5,7
Sjätte AP-fonden (2012–2016)	8,7	18,9
Genomsnitt	5,6	5,5

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

Det innebär i sin tur att fondernas avkastning efter kostnader stigit betydligt mer än inkomstindex, som sedan 2001 gått upp med i genomsnitt 3 procent per år.

Diagram 2 Buffertfondernas kapital jämfört med inkomstindex utveckling

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

Inkomstindex är, som redovisats tidigare, det index som används som grund när skulden i pensionssystemet räknas upp. Om buffertfonderna endast hade uppnått en avkastning i nivå med inkomstindex skulle fondernas samlade kapital ha varit betydligt mindre än de 1 322 miljarder kronor som kapitalet uppgick till i slutet av 2016.

När det gäller fondernas roll som buffert för att hantera löpande över- eller underskott i pensionssystemet har fonderna sedan 2009 betalat ut 152 miljarder kronor för att bl.a. täcka det underskott som uppstod när den s.k. fyrtilalistgenerationen började gå i pension. Under åren dessförinnan, 2001–2008, fanns ett överskott i pensionssystemet, och fonderna fick under denna

period 51 miljarder kronor från pensionssystemet. Sammantaget innebär det att fonderna sedan 2001 netto tillfört 102 miljarder kronor till pensionssystemet. I skrivelsen räknar regeringen med att underskottet i pensionssystemet kommer att fortsätta att växa under de närmaste åren och att fonderna måste bidra med ytterligare 180 miljarder kronor fram t.o.m. 2021 för att täcka underskottet (enligt beräkningar av Pensionsmyndigheten).

I skrivelsen undersöker regeringen också fondernas allokering av tillgångar i portföljen, dvs. fondernas val mellan olika typer av tillgångar. Regeringen konstaterar, i likhet med vid tidigare utvärderingar, att fondernas s.k. alternativa investeringar, dvs. investeringar i t.ex. fastigheter, jordbruk, skog, infrastruktur och hedgefonder, ökat under de senaste åren och att investeringarna gett en god avkastning. Regeringen anser att de alternativa investeringarna kan bidra till att dämpa nedgången i fondernas resultat vid en negativ utveckling på aktiemarknaderna.

Fondernas resultat jämfört med utländska pensionsfonder

Företaget McKinsey & Company har på regeringens uppdrag jämfört buffertfondernas resultat med sex utländska pensionsfonder. Enligt McKinsey har de svenska buffertfonderna haft en högre avkastning än de utländska fonderna under både 2016 och den senaste femårsperioden, även om den här typen av jämförelser bör tolkas med viss försiktighet. Under perioden 2012–2016 redovisade de svenska fonderna ett sammantaget resultat på i genomsnitt 10,8 procent av kapitalet, medan de utländska redovisade ett resultat på i genomsnitt 8,3 procent per år. I skrivelsen konstaterar regeringen att de svenska fondernas innehav av alternativa investeringar i sina portföljer är lägre än genomsnittet för de utländska fonderna, men att de svenska fondernas andel närmar sig de utländska fondernas andel.

Kostnadsutvecklingen i buffertfonderna

I utskottets beredning av förra årets skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2015 (bet. 2016/17:FiU6) var utskottet starkt kritiskt till kostnadsutvecklingen i fonderna. I årets skrivelse har regeringen därför byggt ut granskningen av fondernas kostnader och dessutom gett McKinsey & Company ett särskilt uppdrag att jämföra Första–Fjärde AP-fondernas kostnader och kostnadseffektivitet med utländska pensionsfonder. På utskottets uppmaning har regeringen i årets skrivelse utvecklat redovisningen av s.k. prestationsbaserade arvoden för extern förvaltning.

Fondernas kostnader 2016

Som framgår av tabell 3 uppgick den totala kostnaden för förvaltningen av buffertkapitalet till 1 737 miljoner kronor 2016, vilket motsvarar 0,13 procent av det förvaltade kapitalet. Det är en minskning med 104 miljoner kronor jämfört med 2015 och förklaras framför allt av minskade kostnader i Första

och Andra AP-fonderna som tidigare har haft, och fortfarande har, en betydligt större kostnadskostym än Tredje och Fjärde AP-fonderna. Trots minskningen var Andra AP-fondens kostnader under 2016, som är den fond som har den högsta förvaltningskostnaden, drygt 150 miljoner kronor högre än Fjärde AP-fondens förvaltningskostnader, som är den fond som har den lägsta kostnaden.

Tabell 3 Buffertfondernas förvaltningskostnader 2016

Miljoner kronor

	Interna kostnader	Externa kostnader	Totalt	Andel av kapitalet
Första AP-fonden	187 (185)	271 (308)	458 (493)	0,15 (0,17)
Andra AP-fonden	217 (212)	264 (321)	481 (533)	0,15 (0,18)
Tredje AP-fonden	186 (192)	180 (171)	366 (363)	0,12 (0,12)
Fjärde AP-fonden	195 (197)	132 (128)	327 (325)	0,10 (0,11)
Summa	785 (786)	847 (928)	1 632 (1 716)	0,13 (0,15)
Sjätte AP-fonden	92 (106)	13 (21)	105 (127)	
Summa	877 (892)	860 (949)	1 737 (1 841)	

Anm: Exklusive prestationsbaserade arvoden.

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

Enligt skrivelsen berodde kostnadsminskningen under 2016 främst på att fonderna lagt en större del av förvaltningen internt i stället för externt och på att man omstrukturerat och omförhandlat existerande externa förvaltningsmandat.

Fondernas kostnader sedan 2012

Som framgår av tabell 4 steg fondernas kostnader med i genomsnitt över 10 procent per år under perioden 2012–2015. Enligt skrivelsen berodde uppgången på att fondkapitalet ökade snabbt, vilket medförde högre externa förvaltningskostnader, och på att fonderna under perioden minskade andelen ränte- och aktieplaceringar i portföljen till förmån för fler s.k. alternativa investeringar. Förvaltningskostnaden för alternativa investeringar är högre än kostnaden för aktie- och ränteplaceringar. Uppgången berodde dessutom på att kronan under perioden försvagades mot euron och dollarn. Fonderna har relativt stora kostnader i dessa valutor. Under 2016 bröts serien av kostnadsökningar (se ovan).

Tabell 4 Buffertfondernas kostnadsutveckling 2012 till 2016

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015	2016
Interna förvaltningskostnader	824	798	843	892	877

Externa förvaltningskostnader	527	703	850	948	860
Summa	1 351	1 501	1 693	1 840	1 737
Förändring jmf föregående år, mnkr	105	150	192	147	-103
Förändring jmf föregående år, procent	8,4	11,1	12,8	8,7	-5,6
Andel av buffertkapital, procent	0,148	0,149	0,151	0,152	0,136

Anm.: Exklusive prestationsbaserade arvoden.

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

Fondernas kostnader delas upp i interna och externa förvaltningskostnader. Som framgår av tabell 5 ökade de interna kostnaderna visserligen något under perioden, men som framgår av tabell 7 inte alls i samma utsträckning som de externa kostnaderna. Huvuddelen av de interna kostnaderna utgörs av personalkostnader följt av kostnader för information och it-tjänster. Antalet anställda i fonderna ökade under den senaste femårsperioden från 243 personer under 2012 till 270 personer under 2016, vilket förklarar uppgången i personalkostnader. Priserna på informations- och datatjänster sätts enligt skrivelsen oftast i dollar, och den starka dollarkursen under perioden har bidragit till att kostnaderna inom detta område ökade under framför allt de senaste två åren.

Tabell 5 Buffertfondernas interna förvaltningskostnader

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015	2016
Personalkostnader	509	509	547	545	555
Informations- och datatjänster	140	141	146	176	175
Köpta tjänster	83	53	58	79	57
Lokalkostnader	42	45	43	43	46
Övrigt	50	49	48	49	43
Summa	824	797	843	892	877

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

En del av personalkostnaderna utgörs av rörliga ersättningar till personalen. Som framgår av tabell 6 har Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna, till skillnad från Första och Sjätte AP-fonderna, rörliga ersättningsprogram för personalen. Dessa tre fonder har under de senaste fem åren betalat ut drygt 63 miljoner kronor i rörliga ersättningar. Ersättningarna har granskats i den årliga revisionen, och regeringen konstaterar i skrivelsen att fonderna följt regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i AP-fonderna (bortsett från några avvikelser när det gäller uppsägningstid som redovisats tidigare år).

Tabell 6 Buffertfondernas rörliga ersättningar till personal*Miljoner kronor*

	2012	2013	2014	2015	2016
Första AP-fonden	0	0	0	0	0
Andra AP-fonden	1,7	4,5	5,3	4,8	5,4
Tredje AP-fonden	4,7	4,2	4,4	3,9	4,5
Fjärde AP-fonden	3,5	4,7	4,8	4,3	2,7
Sjätte AP-fonden	0	0	0	0	0
Summa	9,9	13,4	14,5	13,0	12,6

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

Fondernas externa förvaltningskostnader består främst av kostnader som betalas till externa företag som förvaltar kapital på uppdrag av fonderna (vanligtvis i form av en procentuell avgift på förvaltad kapital). Som framgår av tabell 7 steg de externa förvaltningskostnaderna och, som redovisats ovan, detta beror enligt skrivelsen framför allt på att volymen externt förvaltad kapital stigit samtidigt som investeringarna i alternativa tillgångar ökat.

Tabell 7 Buffertfondernas externa förvaltningskostnader*Miljoner kronor*

	2012	2013	2014	2015	2016
Externa förvaltningskostnader mnkr	527	703	850	949	860
Förändring jmf föregående år, procent	10,3	33,4	20,9	11,6	-9,4

Anm.: Exklusive prestationsbaserade arvoden.

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

I fondernas externa förvaltningskostnader ingår inte fondernas kostnader för prestationsbaserade arvoden eller förvaltararvoden för onoterade tillgångar där arvoden återbetalas. Dessa kostnader ingår därmed inte heller i AP-fondernas redovisade totala kostnader. Båda dessa arvoden reduceras enligt AP-fondernas redovisningsregler mot resultatet för varje tillgång. Som framgår av tabell 8 uppgick de prestationsbaserade arvodena till 372 miljoner kronor under 2016, och till sammanlagt drygt 1 miljard kronor under den redovisade perioden 2014–2016.

Nettot av erlagda och återbetalda arvoden för onoterade innehav uppgick enligt skrivelsen till 36 miljoner kronor 2015 och -25 miljoner kronor 2016. Ett positivt belopp innebär att erlagda arvoden överstiger återbetalda arvoden (för ytterligare beskrivning av redovisningen av prestationsbaserade arvoden se skrivelsen s. 31 och 32).

Tabell 8 Buffertfondernas prestationsbaserade arvoden för extern förvaltning*Miljoner kronor*

	2014	2015	2016
Första AP-fonden	34	34	37

Andra AP-fonden	88	144	139
Tredje AP-fonden	103	113	183
Fjärde AP-fonden	64	55	13
Sjätte AP-fonden	0	0	0
Summa	289	346	372

Källa: Skrivelse 2016/17:130.

Fondernas kostnader jämförda med utländska pensionsfonder

McKinsey & Company har på uppdrag av regeringen jämfört Första–Fjärde AP-fondernas kostnadseffektivitet med 18 utländska pensionsfonder.

McKinsey konstaterar att den jämförelsemodell de använt visar att AP-fonderna har 20 procent lägre kostnader än de internationella pensionsfonderna (jämförelsen gäller 2015). Den lägre kostnaden har enligt McKinsey dock inte påverkat fondernas avkastning negativt. Tvärtom har AP-fondernas resultat under de senaste fem åren i genomsnitt legat något högre än de fonder man jämförts med.

AP-fondernas lägre kostnader förklaras enligt McKinsey av bl.a. följande:

- Fondernas arbete med att öka andelen kapital som förvaltas internt. Intern förvaltning är i regel mer kostnadseffektiv än extern förvaltning. AP-fonderna förvaltade 2015 ungefär 70 procent internt, medan de utländska fonderna hade en intern förvaltning på omkring 30 procent.
- Både den interna och den externa förvaltningen var mer effektiv i AP-fonderna än i de utländska fonderna.
- Kostnaden för den externa förvaltningen begränsas genom en genomtänkt upphandling och val av förvaltare med låga avgifter.
- Kostnaden för den interna förvaltningen begränsas av den låga kostnaden i aktieförvaltningen och den höga andelen aktier i AP-fondernas portföljer.
- AP-fonderna har en lägre andel aktiv förvaltning än de utländska fonderna.

Sjunde AP-fonden

Sjunde AP-fonden tillhör inte buffertfonderna i inkomstpensionssystemet utan är det statliga alternativet i premiepensionssystemet.

Sjunde AP-fonden förvaltar två fonder i premiepensionssystemet – AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond. Fonderna bildades på våren 2010 och ersatte fonderna Premiesparfonden och Premievals-fonden. Samtidigt infördes AP7 Såfa, vilket är den fond där de som avstått från att välja fond i premiepensionssystemet placeras. Såfa är en s.k. generationsfond med en sammansättning av risk som ska spegla pensionsspararens ålder. Totalt erbjuder Sjunde AP-fonden sex olika placeringsalternativ.

Såfa gav under 2016 en avkastning på 15,5 procent, vilket kan jämföras med en genomsnittlig avkastning på 8,8 procent för de privata fonderna i

premiepensionssystemet. Sedan 2001 har det s.k. förvalsalternativet gett en avkastning på 6,5 procent per år (Premiesparfonden fram till maj 2010 och därefter Såfa), mot 4,2 procent för de privata fonderna.

AP7 Aktiefond gav under 2016 en avkastning på 16,5 procent (före kostnader), vilket var detsamma som jämförelseindex. AP7 Räntefond gav en avkastning på 0,6 procent, vilket var något lägre än jämförelseindex.

Förvaltningsavgifterna för AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond uppgick under 2016 till 0,11 procent respektive 0,04 procent. Det kan jämföras med att den genomsnittliga förvaltningsavgiften för de 840 fonder som ingick i premiepensionssystemet i slutet av 2016 var 0,31 procent (0,92 procent före rabatter).

Regeringen anser i skrivelsen att Sjunde AP-fonden väl uppfyllt sin roll i premiepensionssystemet.

Fondernas arbete med hållbarhet och ägarstyrning

Miljöfrågor, sociala frågor och bolagsstyrning är enligt regeringen viktiga delar i AP-fondernas verksamhet. För att uppnå en långsiktigt hög avkastning och god riskhantering är det viktigt att AP-fonderna integrerar olika typer av hållbarhetsaspekter i sin förvaltning. Detta är även viktigt för allmänhetens förtroende för AP-fonderna och AP-fondsystemet.

Regeringen är i skrivelsen mycket positiv till det arbete som AP-fonderna lägger ned på att integrera hållbarhet i den löpande förvaltningen av buffertkapitalet. Regeringen konstaterar också att fonderna under 2016 fick utmärkelser för sitt hållbarhetsarbete både i Sverige och internationellt.

I skrivelsen redovisas varje enskild fonds arbete med hållbarhet och ägarstyrning under 2016. Nedan följer en kort sammanfattning.

Första AP-fonden

Första AP-fonden ökade under 2016 resurserna för hållbart värdeskapande och ägaransvar. Styrelsen beslutade också att revidera fondens hållbarhetsstrategi och satte upp fyra mål: kontinuerlig kompetensutveckling, dedikerade investeringar, regelbunden hållbarhetsgenomgång och ökad transparens kring fondens hållbarhetsarbete. Under året infördes också ett s.k. ESG-filter i delar av förvaltningen. Filtret fungerar så att det rensar bort bolag som är sämst i sin bransch i ett allmänt hållbarhetsperspektiv eller i sitt arbete med omställning till ett lågfossilt samhälle.

Andra AP-fonden

Även Andra AP-fonden införde ESG-filter under 2016. Fonden har också minskat sin finansiella risk inom fossil energi. Sammantaget har fonden avvecklat investeringar i 23 kolbolag, 15 olje- och gasbolag samt 38 elproducerande bolag.

Tredje AP-fonden

Hållbarhetsanalyser är väl integrerade i Tredje AP-fondens löpande förvaltning. Fondens övergripande hållbarhetsstrategi är både proaktiv och reaktiv och består av tre delar: riskdiversifiering, riskbegränsning och riskeliminering (uteslutning av bolag i investeringsverksamheten).

Fjärde AP-fonden

Fjärde AP-fonden fokuserar på att integrera hållbarhet i den dagliga förvaltningen. Fonden har sedan ett par år tillbaka använt s.k. lågkoldioxidstrategier för att sänka klimatriskerna i tillgångarna. I slutet av 2016 bestod 24 procent av den globala aktieportföljen av lågkoldioxidstrategier. Under 2016 fattade fonden beslut om att sälja samtliga aktier i tobaksbolag. Fonden samarbetar med Första–Tredje AP-fonderna i Etikrådet för att påverka utländska bolag inom området hållbarhet. Under 2016 pågick ca 300 dialoger med olika bolag.

Sjätte AP-fonden

Sjätte AP-fonden fokuserar sedan 2016 på tre områden inom hållbarhet: jämställdhet, mångfald och klimat. Under 2016 fortsatte fonden att utveckla sin egen mall för hållbarhetsutvärdering och uppföljning av riskkapitalfonder. Fonden har också tillsammans med internationella aktörer tagit fram en klimatvägledning för investerare i riskkapital och onoterade tillgångar.

Sjunde AP-fonden

Under 2016 beslutade Sjunde AP-fonden att integrera Parisavtalet i de internationella normer och konventioner som är grunden i fondens ägarstyrning. Fonden beslutade också att investera i noterade bolag som har lösningar på klimatproblem.

Kompletterande information

Första–Fjärde AP-fondernas resultat första halvåret 2017

Trots viss oro på de internationella marknaderna gav fondernas förvaltning ett gott resultat även under första halvåret 2017. Det visar en genomgång av Första–Fjärde AP-fondernas halvårsrapporter. Sammantaget gav förvaltningen ett resultat på 66,4 miljarder kronor, vilket kan jämföras med resultatet på 31 miljarder kronor under första halvåret 2016.

Första–Fjärde AP-fondernas kapital ökade med drygt 52 miljarder kronor till sammanlagt 1 346 miljarder kronor. Knappt 15 miljarder kronor fördes över till pensionssystemet för att täcka löpande pensionsutbetalningar.

Första AP-fonden redovisade ett resultat på 16,1 miljarder kronor, vilket motsvarar en avkastning efter kostnader på 5,2 procent av kapitalet. Andra AP-fonden redovisade ett resultat på 15,5 miljarder kronor, eller en avkastning på

4,8 procent. Tredje AP-fondens förvaltning gav ett resultat på 17,5 miljarder kronor, eller en avkastning på 5,4 procent, medan Fjärde AP-fonden redovisade ett resultat på 17,3 miljarder kronor, motsvarande 5,2 procent av kapitalet.

Ändrade regler för Första–Fjärde AP-fonderna

I juli publicerade Finansdepartementet promemorian Ändrade regler för Första–Fjärde AP-fonderna (Fi2017/02972/FPM). I promemorian föreslås några lagändringar som rör fondernas placeringsregler och ägarstyrning. Förslagen är en utveckling och revidering av några av de förslag som presenterades i den tidigare departementspromemorian Nya regler för AP-fonderna (Ds 2015:34). Promemorian har skickats ut på remiss till ett tjugotal instanser, och i promemorian föreslås att ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2018.

Utgångspunkten för de nya förslagen är att det nuvarande regelverket inte är anpassat till dagens finansiella marknader, vilket begränsar AP-fondernas förvaltning och riskerar att leda till att AP-fondernas avkastning på pensionskapitalet försämras. Förslagen beskrivs i korthet i punkterna nedan.

- Maximalt 40 procent av det verkliga värdet av Första–Fjärde AP-fondernas tillgångar ska tillåtas vara illikvida. Med illikvida tillgångar menas alla tillgångar som inte är fullt likvida. I pm:et räknas upp vad som är fullt likvida tillgångar. I dagens regelverk finns krav på att de tillgångar man placerar i ska vara omsättningsbara och marknadsnoterade (vilket inkluderar onoterade aktier eller andelar i t.ex. fastighetsbolag). Ett undantag från kravet på marknadsnotering är att var och en av AP-fonderna får placera högst 5 procent av tillgångarna i onoterade tillgångar. I praktiken innebär detta att minst 95 procent av fondernas tillgångar måste vara placerade i noterade tillgångar eller i aktier eller andelar i fastighetsbolag, vilket t.ex. begränsar AP-fondernas möjligheter att investera i andra s.k. alternativa investeringar.
- Minst 20 procent av marknadsvärdet av tillgångarna i var och en av fonderna ska vara placerade i räntebärande värdepapper med låg kredit- och likviditetsrisk. Enligt dagens regler ska minst 30 procent av tillgångarna vara placerade i räntebärande värdepapper. Anledningen till att 30-regeln infördes var att begränsa fondernas risktagande. Med dagens mycket låga räntor kan regeln få motsatt effekt, eftersom fonderna kan tvingas ta högre risker i den övriga portföljen för att nå avkastningsmålen när avkastningen från räntebärande värdepapper är låg eller t.o.m. negativ.
- AP-fonderna bör, i likhet med dagens regler, inte få investera i s.k. råvaruderivat.
- Det nuvarande kravet på att minst 10 procent av AP-fondernas tillgångar ska förvaltas av externa förvaltare tas bort.
- Ett krav införs i AP-fondslagen om att AP-fonderna ska förvalta fondmedlen föredömligt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt

ägande. Särskild vikt ska ges till hur en hållbar utveckling kan främjas, utan att det görs avkall på det övergripande målet om hög avkastning.

Krav införs också på att AP-fondernas årliga verksamhetsplaner bl.a. ska innehålla riktlinjer för hur långsiktigt hög avkastning ska uppnås och hur fondmedlen ska förvaltas föredömligt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Dessutom införs ett krav på att fonderna ska samverka när det gäller ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande, bl.a. genom att utveckla en gemensam värdegrund för förvaltningen av AP-fonderna. Fonderna ska också gemensamt utveckla riktlinjer för hur fonderna på ett transparent sätt ska redovisa hur man förvaltat kapitalet föredömligt.

Utskottets överväganden

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016 till handlingarna. Utskottet konstaterar att fondernas förvaltning gav ett resultat på nästan 118 miljarder kronor 2016 och att buffertkapitalet ökade med 92 miljarder kronor till 1 322 miljarder kronor. Utskottet anser att det är glädjande att trenden med stigande kostnader i fonderna bröts under 2016. Utskottet noterar dock att skillnaden i kostnadsnivå mellan fonderna fortfarande är stor.

Jämför det särskilda yttrandet (V).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har granskat regeringens skrivelse 2016/17:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016.

Efter en relativt stark internationell börsutveckling redovisade buffertfonderna, Första–Fjärde AP-fonderna och Sjätte AP-fonden, ett resultat efter kostnader på nästan 118 miljarder kronor under 2016. Resultatet innebar att buffertfondernas samlade kapital ökade med 92 miljarder kronor, från 1 230 miljarder kronor i slutet av 2015 till 1 322 miljarder kronor i slutet av 2016.

Utskottets genomgång av fondernas halvårsrapporter visar att förvaltningen under första halvåret 2017 gav ett resultat på drygt 66 miljarder kronor trots en viss osäkerhet på aktiemarknaderna.

Utskottet konstaterar att pensionssystemet, för åttonde året i rad, visade ett underskott under 2016, dvs. utbetalningarna i systemet var större än inkommande pensionsavgifter. Det innebar att Första–Fjärde AP-fonderna fick skjuta till drygt 26 miljarder kronor för att täcka underskottet och säkra de löpande pensionsutbetalningarna. Utskottet noterar att fonderna sedan 2009 fört över 152 miljarder kronor för att täcka underskott i systemet, medan de under åren 2001–2008 tillfördes 51 miljarder kronor när pensionsavgifterna var större än utbetalningarna.

Sedan starten 2001 har förvaltningen av buffertfonderna gett ett ackumulerat resultat på 829 miljarder kronor, vilket motsvarar en avkastning på 5,6 procent per år. Det betyder att buffertfondernas resultat mer än väl överträffat inkomstindex, som sedan 2001 ökat med i genomsnitt 3 procent per år, och att buffertfondernas andel av pensionssystemets tillgångar ökade från 10 till 15 procent under perioden 2001–2016.

Sammantaget innebär detta att utskottet delar regeringens bedömning i skrivelsen att buffertfonderna, trots varierande resultat under åren, hittills har uppfyllt sin roll både som buffert för hantering av över- och underskott i pensionssystemet och som långsiktig finansiär av systemet.

I samband med behandlingen av förra årets skrivelse om AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2015 (skr. 2015/16:130, bet. 2016/17:FiU6) var utskottet kritiskt till kostnadsutvecklingen i fonderna. Utskottet ansåg att det var ohållbart att fondernas kostnader skulle stiga med ca 10 procent per år, vilket de gjorde under perioden 2012–2015.

Utskottet konstaterar därför med tillfredsställelse att trenden bröts under 2016 och att fondernas sammanlagda kostnader sjönk med 104 miljoner kronor, eller 78 miljoner kronor om man räknar in fondernas utgifter för s.k. prestationsbaserade arvoden. Utskottet uppskattar också att regeringen i årets skrivelse redovisar en utbyggd granskning av fondernas kostnader och kostnadsutveckling. Enligt regeringen förklaras uppgången under perioden 2012–2015 framför allt av stigande externa förvaltningskostnader till följd av att fondkapitalet ökade snabbt. Kostnadsminskningarna under 2016 berodde enligt regeringen på att fonderna hade lagt en större del av förvaltningen internt i stället för externt och att man bytt ut eller fått ned kostnaderna för existerande externa förvaltningsmandat.

Utskottet konstaterar att en stor del av minskningen under 2016 berodde på lägre kostnader i Första och Andra AP-fonderna. Trots minskningen kan utskottet konstatera att skillnaderna i kostnadsnivå mellan fonderna fortfarande är relativt stora. Räknat på interna och externa kostnader hade Första och Andra AP-fonderna de högsta kostnaderna under 2016, medan Tredje och Fjärde AP-fonderna hade de lägsta. Räknar man in utgifterna för prestationsbaserade arvoden för extern förvaltning förändras bilden något. Då har Andra och Tredje AP-fonderna de högsta kostnaderna följt av Första AP-fonden, medan Fjärde AP-fonden ligger en bra bit under övriga i kostnadshänseende. Mellan Andra AP-fonden, som hade den högsta kostnaden 2016, och Fjärde AP-fonden, som hade den lägsta, skiljer det 131 miljoner kronor eller 280 miljoner kronor om man inkluderar utgifter för prestationsbaserade arvoden. Till bilden hör att Andra och Fjärde AP-fonderna haft ungefär samma avkastning på kapitalet sedan starten 2001.

En jämförelse som McKinsey & Company gjort på regeringens uppdrag visar bl.a. att Första–Fjärde AP-fonderna som grupp är kostnadseffektiv jämfört med ett urval av utländska pensionsfonder. Det är enligt utskottet ett bra resultat. Men det är viktigt att de enskilda fonderna fortsätter att arbeta med kostnadseffektiviteten i förvaltningen för att säkerställa fondernas bidrag till pensionssystemet och för att upprätthålla ett högt förtroende bland allmänheten för fonderna och pensionssystemet.

Med det som sagts föreslår utskottet att regeringens skrivelse läggs till handlingarna.

AP-fondernas placeringsregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om AP-fondernas placeringsregler bl.a. med motiveringen att nya regler bereds inom Regeringskansliet.

Motionerna

I motion 2017/18:1946 av Hans Wallmark (M) är motionären orolig över alla förslag om att kapitalet i AP-fonderna ska kunna användas i olika projekt, i allt från bostadsbyggnad till klimatsatsningar. Enligt honom finns det därför anledning att genom ett uttryckligt lagstöd säkra att AP-fonderna inte används till annat än det som i förlängningen är bra för de kommande pensionsutbetalningarna.

I motion 2017/18:2962 av Valter Mutz m.fl. (MP) yrkande 14 föreslår motionärerna att AP-fonderna ska få direktiv att investera i lokala och regionala fonder som i sin tur kan stödja nya företag som bidrar till välbefinnande, högre sysselsättning och hållbarhet. Som ett gott exempel anges två större pensionsfonder i Kalifornien som medvetet investerar långsiktigt i regionala företag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner med liknande förslag, senast i betänkande 2017/18:FiU6.

Utskottet anser, i likhet med vid tidigare behandlingar av förslag inom området, att AP-fondernas olika placeringsregler behöver ses över och förändras för att anpassa regelverket till dagens finansiella marknader. Utskottet konstaterar att Finansdepartementet i juli publicerade en promemoria om ändrade regler för Första–Fjärde AP-fonderna. I promemorian föreslås bl.a. att fonderna ska få ökade möjligheter investera i s.k. illikvida tillgångar, vilket ger fonderna utrymme att placera i s.k. alternativa tillgångar som t.ex. fastigheter, jordbruk, skog och infrastruktur. Dessutom föreslås att regeln för hur mycket fonderna ska placera i räntebärande värdepapper med låg kredit- och likviditetsrisk ska sänkas från 30 procent av fondernas tillgångar till 20 procent. Vidare föreslås att man tar bort kravet på att minst 10 procent av AP-fondernas tillgångar ska förvaltas av externa förvaltare.

Utskottet vill avvakta den fortsatta beredningen av promemorian och remissyttrandena inom Regeringskansliet innan det tar slutlig ställning till förslagen.

När det gäller frågan om starkare lagstöd för AP-fondernas förvaltning upprepar utskottet sin tidigare ståndpunkt att AP-fonderna ska styras av högt ställda krav på miljö, etik och moral, men att det inte är rimligt att i lag reglera att AP-fonderna ska tillåtas eller förbjudas att investera i vissa företag.

branscher eller regioner. En viktig del i överenskommelsen om pensionssystemet är att fonderna ska ha renodlat finansiella mål och att de inte ska ta näringspolitiska eller ekonomisk-politiska hänsyn.

Med det som sagts avstyrks de aktuella motionerna.

Hållbara investeringar i AP-fonderna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om AP-fondernas hållbarhetsarbete bl.a. med motiveringen att nya regler bereds inom Regeringskansliet.

Motionerna

I motion 2017/18:3371 av Jonas Eriksson och Agneta Börjesson (båda MP) hävdar motionärerna att AP-fonderna investerar miljarder kronor i företag och verksamheter som bidrar till klimatförsämringar eller bryter mot mänskliga rättigheter. Enligt motionärerna vill inte svenska folket att deras pensionspengar ska investeras i verksamheter som bidrar till klimatförändringar, en utarmning av biologisk mångfald, brott mot mänskliga rättigheter eller ohälsa. Regeringen bör därför ta fram nya placeringsregler för AP-fonderna, regler som leder till att AP-fonderna inte investerar i fossilgas, kol- och oljeindustri, vapenindustri, spel och tobaksindustri. Reglerna ska bidra till ett tryggt pensionssystem och till att Agenda 2030-målen uppnås.

I motion 2017/18:2962 av Valter Mutt m.fl. (MP) anser motionärerna att nuvarande regelverk för AP-fonderna tvingar fonderna att agera kortsiktigt. Motionärerna anser i stället att fonderna bör få direktiv att utöva ett aktivt ägarskap för att uppnå en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling snarare än kortsiktig lönsamhet. Enligt motionärerna bör regeringen se till att öka kompetensen i AP-fondernas styrelser när det gäller ekologisk och social hållbarhet. AP-fonderna bör också få direktiv att delta i nomineringskommittéer och bolagsstyrelser för att få företagen att nå hållbarhetsmålen (yrkandena 12, 13 och 15).

I motion 2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4 anser motionärerna att den ekonomiska värderingen av världens olje-, kol- och gasreserver är kraftigt överdriven. Om världen ska nå målet om en maximal höjning av temperaturen på två grader måste minst två tredjedelar av de fossila fyndigheterna lämnas orörda. Det svenska pensionskapitalet i AP-fonderna måste därför klimatsäkras genom att förvaltningen blir långsiktigt hållbar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat liknande förslag som rör etik, miljö och hållbara investeringar i fonderna, senast i betänkande 2016/17:FiU6.

Utskottet granskar löpande AP-fondernas arbete med hållbara investeringar, och på utskottets uppmaning gör regeringen varje år en utvärdering av fondernas arbete med hållbarhet i förvaltningen. I årets skrivelse redovisas huvuddelen av denna utvärdering i anslutning till redovisningen och granskningen av utvecklingen i varje enskild fond. Det tycker utskottet är bra, eftersom utskottets uppfattning är att en av de viktigaste faktorerna för att nå en hållbar förvaltning är att integrera hållbarhetsfrågorna i fondernas löpande kapitalförvaltning.

Utskottet kan, i likhet med regeringen, konstatera att AP-fonderna, med fondstyrelsernas aktiva medverkan, fortsatte att utveckla arbetet med att integrera hållbarhetsaspekter i förvaltningen under 2016. Flera initiativ har fonderna tagit själva, andra har tagits gemensamt i AP-fondernas etikråd. Till exempel har Första AP-fonden ökat resurserna för hållbar förvaltning och satt upp nya mål för verksamheten. Fonden har också, i likhet med andra AP-fonder, infört filter i delar av förvaltningen som rensar bort de företag som är sämst ur ett hållbarhetsperspektiv eller i arbetet med omställningen till ett samhälle med låga fossila bränslen. Andra AP-fonden avvecklade under 2016 investeringarna i 23 kolbolag, 15 olje- och gasbolag samt 38 elproducerande bolag. Tredje AP-fonden har, även det i likhet med andra fonder, aktivt deltagit i nomineringskommittéer och bolagsstämmor för att bl.a. påverka företagens arbete med hållbarhet. Fjärde AP-fonden beslutade t.ex. under 2016 att sälja samtliga aktier i tobaksbolag. Fonden har också under flera år arbetat med att minska klimatriskerna i tillgångarna, och i slutet av 2016 bestod 24 procent av den globala aktieportföljen av s.k. lågkoldioxidstrategier. Inom ramen för Etikrådets arbete pågick under 2016 ca 300 dialoger med företag om hållbarhet.

Enligt utskottet är det viktigt att fondernas arbete med hållbarhet i förvaltningen fortsätter med oförminskad styrka. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att det i dagsläget inte finns några uttryckliga lagregler om fondernas arbete inom detta område.

I den promemoria som Finansdepartementet publicerade i juli 2017 föreslår regeringen att det bl.a. ska införas ett krav i AP-fondslagen på att fonderna ska förvalta fondmedlen genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Särskild vikt ska läggas på hur en hållbar utveckling kan främjas, utan att det görs avkall på det övergripande målet om hög avkastning. Dessutom bör det enligt regeringen införas ett krav på att AP-fondernas årliga verksamhetsplaner bl.a. ska innehålla riktlinjer för hur långsiktigt hög avkastning ska uppnås och hur fondmedlen ska förvaltas föredömligt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vidare bör ett krav införas på att fonderna ska samverka när det gäller ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande, bl.a. genom att utveckla en gemensam värdegrund för förvaltningen av AP-fonderna. Fonderna bör också gemensamt utveckla riktlinjer för hur de på ett transparent sätt ska redovisa hur man förvaltat kapitalet föredömligt, enligt regeringens förslag.

När det gäller lagreglering inom detta område vill utskottet avvakta den fortsatta beredningen av promemorian och remissyttrandena inom Regeringskansliet innan det tar slutlig ställning till frågan om och i så fall hur en reglering bör utformas.

Med det som sagts avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Ombildning av Sjätte AP-fonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett förslag om att omvandla Sjätte AP-fonden till en investeringsfond bl.a. med motiveringen att en sådan förändring skulle äventyra finansieringen av pensionssystemet.

Motionen

I motion 2017/18:313 av Stefan Jakobsson (SD) föreslås att Sjätte AP-fonden ska omvandlas till en investeringsfond. Kapitalet i fonden bör enligt motionären användas som grund för att bygga ut studentbostäder, förbättra vägar och kollektivtrafik, renovera skollokaler och bygga ut antalet trygghetsboenden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade ett liknande yrkande i betänkande 2016/17:FiU6 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2015.

Med anledning av förslaget vill utskottet anföra följande.

Sjätte AP-fonden är en del av buffertfondssystemet. Eftersom Sjätte AP-fonden är en sluten fond är den visserligen inte en del av hanteringen av löpande över- eller underskott i pensionssystemet, men den är ändå en viktig del av pensionssystemets tillgångar.

Utskottet avstyrker olika förslag om att bryta ut fonder ur buffertfondssystemet och använda kapitalet för att investera i projekt och verksamheter som har tydliga näringspolitiska och ekonomisk-politiska motiv. En sådan utveckling skulle i förlängningen äventyra stabiliteten i och finansieringen av pensionssystemet.

Utskottet kan i det här sammanhanget konstatera att Finansdepartementet i en promemoria från 2015 (Nya regler för AP-fonderna, Ds 2015:34) föreslog att Sjätte AP-fonden skulle avvecklas och att verksamheten och kapitalet i fonden skulle föras över till Andra AP-fonden. Frågan bereds fortfarande i den s.k. Pensionsgruppen, som består av företrädare för de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, och utskottet vill avvakta den fortsatta beredningen innan det tar ställning till en eventuell förändring av Sjätte AP-fonden.

Särskilt yttrande

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016, punkt 1 (V)

Håkan Svenneling (V) anför:

Vänsterpartiet anser att det behövs en aktiv och strategisk näringspolitik som skapar hög sysselsättning och god tillväxt för att Sverige ska kunna klara framtidens pensionskostnader. AP-fonderna bör användas i den aktiva näringspolitiken. För att det ska vara möjligt bör AP-fonderna förvaltas utifrån långsiktiga samhällsekonomiska kriterier, inte utifrån kortsiktiga avkastningskrav som i dag.

Dagens snäva placeringsregler för fonderna bör förändras. Till exempel bör gränsvärdena för AP-fondernas ägande i svenska bolag höjas. Dessutom bör förbudet mot att investera i onoterade värdepapper (om det inte sker via andelar i riskkapitalfonder) avskaffas eftersom det förhindrar AP-fonderna att investera i mindre onoterade bolag inom t.ex. miljöteknik- och läkemedelsbranscherna.

Som ett led i näringspolitiken bör Första AP-fonden omvandlas till en fond för samhällsnyttiga investeringar. Fonden bör bl.a. få möjlighet att investera i miljöteknik, läkemedelsbranschen, bostäder, gruvnäringen, infrastruktur och andra investeringar som bidrar till en långsiktigt hög sysselsättning.

Vänsterpartiet anser också att AP-fonderna bör få nya riktlinjer för hållbarhet i förvaltningen. Rapporter visar att hänsyn till etiska och miljömässiga aspekter ofta får stryka på foten för kortsiktigt hög avkastning. AP-fonderna bör därför vägledas av följande riktlinjer:

- Miljömässiga och etiska hänsyn ska likställas med målet om hög avkastning.
- AP-fonderna ska inte göra några nyinvesteringar i kol, olja eller fossilgas.
- AP-fonderna ska avveckla befintliga investeringar inom fossilindustrin inom 5 år.
- Samtliga AP-fonder ska ha kvantitativa mål för investeringar i förnybar energi.
- Samtliga AP-fonder ska redovisa beräknade utsläpp av växthusgaser för sina investeringar.
- AP-fonder ska inte investera i bolag som använder skatteparadis för att undgå beskattning.

Det behövs också ett oberoende råd som kontinuerligt granskar om AP-fondernas investeringar görs med hänsyn till miljö och respekt för mänskliga rättigheter. Tre av fem buffertfonder betalar rörliga ersättningar till sina anställda, sammanlagt 12,5 miljoner kronor under 2016. Vänsterpartiet anser att alla typer av rörliga ersättningar i AP-fonderna bör förbjudas eftersom de riskerar att leda till spekulation och ökade risker i fondernas förvaltning.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2016/17:130 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2016.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:313 av Stefan Jakobsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omvandla Sjätte buffert-AP-fonden till investeringsfond och på så sätt skapa ekonomiskt utrymme för att intensifiera byggnationen av studentboenden, trygghetsboenden, skolreovering och förbättrad infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1946 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett starkare lagstöd för att AP-fondernas pengar inte får användas till investeringar i annat än sådant som är till långsiktig nytta för kommande pensionsutbetalningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2962 av Valter Mutz m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att AP-fonderna bör ges direktiv att utöva ett aktivt ägarskap i syfte att uppnå en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling snarare än kortsiktig lönsamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att AP-fonderna bör ges tydligare direktiv att delta i nomineringskommittéer och bolagsstyrelser med syfte att nå hållbarhetsmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att AP-fonderna bör ges direktiv att investera i fonder för lokal och regional utveckling och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensen i AP-fondernas styrelser, och i bolagsstyrelser där AP-fonderna är representerade, bör breddas till att omfatta även ekologisk och social kompetens och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3371 av Jonas Eriksson och Agneta Börjesson (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av nya placeringsregler för statens AP-fonder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att det svenska pensionskapitalet klimatsäkras genom en långsiktigt hållbar förvaltning och tillkännager detta för regeringen.